

Izhaja prvo soboto
vsakega mesca
Uredništvo in upravn.:
Dunaj XVI/2,
Neulerchenfelderstrasse 21.
Inserati se sprejemajo
in poceni zaračunajo.
Rokopisi se ne vračajo.

GLASNIK

Naročnina:

Za Avstrijo celo leto K 1.50
Za inozemstvo . . . K 2.—
Posamezne številke h 10.
Odpri reklamacije so
poštne proste.
Poštno-hran konto: 88.153.

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Št. 10.

Ljubljana, dne 13. novembra 1908.

I. leto.

Naprej!

Pričela se je mrzla doba. Krajša se dan, daljša se noč. November imamo. Naša organizacija je do zdaj vsako zimsko dobo porabila v izobraževalne namene. Druga leta se je pričela izobraževalna doba takrat, ko pridejo mladi rekruti k vojakom. Letos se je zakasnila. A pričela se je. Želimo in prosimo cenjene naše brave in brave, naj ne zamudé prilik, ki jim jih nudi osobito S. K. S. Z.

Pred vsem predavanja S. K. S. Z. Vsak torek ob pol 8. zvečer so. Sme nanje vsaka, vsakdo. Izbistriš si um, razširiš obzorje, ako jih redno obiskuješ.

Nekaj novega nam nudi letos S. K. S. Z. Diskuzijske večere mislimo. Vsak četrtek zvečer ob pol 8. se yršé v S. K. S. Z. Ti večeri so namenjeni pred vsem delavstvu. Na njih se še podrobneje izobraziš, razbistriš um. Če imaš veselje, se naučiš, da znaš tudi javno nastopati, če ne, lahko poslušáš in se tudi kaj naučiš, ko se drugi prerekajo med seboj. Diskuzijske večere vodi profesor Jarc, ki je bil letos premeščen iz Kranja v Ljubljano. So zanimivi, nadaljujejo dr. Krekove in dr. Ušeničnikove socialne kurze.

Zbudil se je letos nekdo, ki je spal dolgo, dolgo časa, predolgo. »Abstinenta« mislino. Kako da je potrebno, da se vodi boj proti pijančevanju, delavstvo dobro zna in vé. In naša tobačna tovarna je štela ob času, ko je »Abstinent« krepko živel, častno število abstinentin. Nočemo se pričkatí o potrebi zgledne, popolne abstinence. To stoji, da človeku, ki se uda strasti pijače, ne pomenjajo ničesar besede, lepi nauki, le zgled, da je ravno tako mogoče živeti, če se tudi ne pije vino, pivo, žganje, dokaže strasti pijače udanemu človeku, revežu, revici, da se preživi in boljše preživi brez vpijančljive pijače, te največje sovražnice delavskega blagostanja, ki bogati le one, ki jo prodajajo tudi delavstvu, ga tako skubijo in mu mamijo duševne in telesne moči. »Abstinent« ima redno vsak četrtek v S. K. S. Z. ob 6. zvečer svoje predavanje in sestanek. Ni namenjen zgolj abstinentinjam, abstinentom. Sme nanj vsakdo. Smeš nanj če tudi zgolj iz ferbca,

da si ogledáš abstinénčne čudakinje in čudake, kakor jim pravijo ljudje.

To so stvari, prireditve, ki bi jih morala redno pohajati vsaka zavedna krščansko-socialna delavka, vsak krščansko-socialen delavec.

Poučuje se pa še letos v S. K. S. Z. cela vrsta drugih predmetov. Zadnja »Glasnikova« stran Vam pové, kaj dela letos S. K. S. Z.

„Naša Moč“.

prestopi z decembrom v svoje četrto leto. Nočemo hvaliti lista, naglašamo le, da je »Naša Moč« edini slovenski delavski tednik.

Zahteva po delavskem listu je bila osobito močna med tobačnim delavstvom. Razumno zdaj, ko imamo svoj »Glasnik«, list ne objavlja toliko stvari glede na tobačno delavstvo, kakor ko še ni izhajal naš »Glasnik«, a vseeno nam za stvari, ki se morajo hitro spraviti med svet, jako dobro služi. Mesečnik se ne more tako hitro oglasiti, kakor tednik.

Ni pa samo to. Potrebno je, da vé i tobačno delavstvo, kako in kaj dela drugo delavstvo. To pojasni »Naša Moč«.

Zato prosimo »Glasnikove« brave, naj se naroče tudi na »Našo Moč«, ki je popolnoma neodvisno glasilo našega delavstva. List ni drag. Tisto malenkost, ki stane, zmagala lahko vsakdo.

Avstrijskim kršč. strokovnim društvom!

Novembra meseca se je pri konferenci avstrijskih krščanskih strokovnih društev sklenilo, da se skliče I. kongres strokovnih društev že leta 1908. Vsled ogromnega dela, na korist splošni organizaciji, se je moral kongres preložiti za nedoločen čas. Pač pa je zdaj strokovni komisiji mogoče, da skliče I. kongres avstrijskih krščanskih strokovnih društev dne 1. do 3. januarja 1909.

Kljub neugodnim razmeram so naša strokovna društva napredovala korak za

korakom. Mladi organizaciji niso mogli škodovati niti združeni podjetniki, niti nečuvno nasilstvo od strani takozvanih »svobodnih« organizacij. — Naša strokovna organizacija pa se mora še bolj urediti, tako da se bo vsak poizkus nasprotnikov, da razdvoje naša društva in jim povsod škodujejo, temeljito ponesrečil. Marsikaj se mora pri naši organizaciji izpopolniti in izpeljati na pravi tir. Potem šele naj se naše gibanje združi s trdo vezjo v mogočno organizacijo.

Delavci! Delavke! Iz teh vrstic ste izpoznali, kako nujno je potrebno in kako velika je važnost tega zborovanja. Zato se nadeja komisija izdatne pomoči od vsakega posameznika in vabi organizacije, da se mnogobrojno udeležijo kongresa po odposlancih.

Vsako društvo naj pošlje za vsakih pričetih 1000 članov vsaj enega odposlanca. Naslov in ime odposlanca naj se naznani vsaj do 15. decembra t. l. Odposlanci morajo biti edino le organizirani člani.

Nasveti se morajo doposlati najdalje do 1. decembra t. l. Take nasvete morejo dati edino le osrednje predsedstvo, občna zborovanja in okrajne skupine krščanskih strokovnih organizacij.

Sporod se pravočasno naznani.

Državna strokovna komisija krščansko-socialnih avstrijskih delavcev.

Vseslovenski delavski shod.

Naznanjamo, da se vrši III. vseslovenski delavski shod nepreklicno v nedeljo, dne 20. decembra t. l. Spored in vse, kar se je prvotno določilo, ostane neizpremenjeno. Izvrševalni odbor slovenskega krščansko-socialnega delavstva v Ljubljani.

Postava o starostnem zavarovanju.

Vlada je držala svojo besedo in razposlala državnim poslancem načrt postave o splošnem zavarovanju. Gotovo, da je načrt te postave velevažen. Vsekakor pa naglašamo, da bi tobačnemu delavstvu škodovalo, če bi tudi zanj veljala v polnem obsegu določila glede na invalidno in starostno zavarovanje. Tobačno delavstvo kot državno delavstvo ima že zdaj priznано mu pokojninsko pravico, ki se mora seveda, kar smo opetovano naglašali, še izboljšati tako, da bo delavstvo, ko mu opešajo moči, lahko izhajalo. Naša ljubljanska krščansko-socialna tobačna organizacija posveti vso pozornost velevažnemu vprašanju, da dobi tobačno delavstvo tako starostno oskrbo, kakršno zasluži. Merilo glede na starostno preskrbo

tobačnega delavstva nam mora biti starostna preskrba, penzija, ostalih državnih uslužbencev. Stališče glede na delavsko starostno zavarovanje je označeno v naši spomenici. Boj se mora biti za to, da dobimo, kar smo zahtevali.

Kako izgledajo blagajniška poročila soc.-demokraških organizacij.

Staro pesem poje socialno-demokraško tobačno časopisje, češ, kako da so zajemali modrost rdeči z največjo žlico. Vse druge, ki ne trobijo v rdeči rog, pa označuje to izbesnelo rdeče časnikarsko osobje kot grozno neumno. Sicer smo že opetovano naglašali, da biva trajna neumnost v rdečem taboru. Zdaj se hočemo pečati z računskimi zaključki rdeče organizacije. Dokazati namreč hočemo, da nihče ne računa tako na neumnost in brezmišelnost, kakor tobačno socialno-demokraško časopisje. Ko nismo nedavno takoj objavili četrtletni računski zaključek, so koj udarili v strupeni uredniški listnici po nas. Mi objavljamo svoje računске zaključke, kadar nam dopušča prostor. Danes se pa hočemo nekoliko pečati z računskimi zaključki rdeče gospode. Prekurnštini so postali. Krščanska dolžnost nam velevala, da jih naučimo skromnosti. Dovolj smeti imajo pred svojimi vratni. Te naj pometajo. In dovoj dela bodo imeli, da bodo napravili čist svoj prag. Socialno-demokraški računski zaključki so tako malomarno izdelani, da se moramo naravnost čuditi, da člani kaj takega trpé. Čela vrsta je napačna.

Seveda gre se večkrat le za nekaj vinjarjev. Računske napake so pa le. In to kaže, da bi imeli v rdečem taboru popolnoma dovolj posla, če bi se pečali z lastnimi zadevami, nas pa pustili lepo pri miru.

Računski zaključek za julij 1908.

Pri prispevkih po 30 h je 10 h premalo zaračunanih. Ne vjemata se pa število in vsota 24 h prispevkov. 6602 prispevka po 24 h zneso 1584 K 48 h. Izkazali so pa 1602 K 16 h. Navedena vsota se s 24 niti deliti ne more, da ne ostane ostanek. Račun se ne vjema, ker se, kakor znano, ne vplačujejo polovični tedenski prispevki.

Računski zaključek za junij 1908.

Izkazuje 7419 prispevkov po 24 h, ki jih izkaže z vsoto 1779 K 84 h. Če bi se pravilno računalo, bi moralo znašati 1780 K 56 h. 3 prispevki niso zaračunani.

Račun za februar 1908.

Pri prispevkih po 30 h je zaračunano 10 h preveč, pri 24 helerskih prispevkih se

tudi ne vjema, 16.189 prispevkov po 24 h znesse 3885 K 36 h. Izkazana vsota 3894 K 56 h pa dá 16.227 prispevkov, pa ostane še 8 h preveč. Kako se to vjema?

Letni računski zaključek za 1907.

izkazuje dve napaki, ki sicer res nista veliki, a bi se le ne smeli dogajati. Pri vstopninah je premalo zaračunano 20 h, pri prispevkih pa 14 h. Izgovor na tiskovno pomoto ne drži, ker se vjemajo soštevalne vsote.

Račun za november 1907.

Na bolniških podporah je izkazano 1649 kron 40 h, podrobni račun nam pa pokaže 1651 K 40 h, kar si razlagamo s tiskovno pomoto podrobnega računa.

Decemberski računski zaključek 1907.

Bolniške podpore so izkazane z 2052 K 60 h. Po podrobnem računu se je pa izplačala 1901 krona 40 h, kar za 151 K 20 h manj. Porodniška podpora je izkazana s 336 K, po podrobnem računu se je pa izplačalo le 320 kron, torej 16 kron manj. 78 vstopnin je izkazanih z 31 K, namesto z 31 K 20 h. So-li to tiskovne ali druge pomote?

Račun v januarju 1908.

Bolniška podpora je izkazana z 2656 K. Po podrobnem izkazu se je pa izplačalo samo 2645 K 80 h. Porodne podpore so izkazane s 632 K, podrobni izkaz pa kaže, da se je izplačalo le 620 K.

November 1906.

Bolniške podpore so izkazane s 1373 K, po podrobnem izkazu se je pa izplačalo 1381 kron. Porodna podpora je izkazana s 432 K, po podrobnem izkazu se je pa izplačalo le 424 K. Vsota vplačanih prispevkov ne znaša, kakor se izkazuje, 5081 K 48 h, marveč 5081 kron 52 h. 74 vstopnin po 40 h je zaračunanih s 46 K 40 h, medtem ko vsebuje vsota 116 pristopnin.

December 1906.

Pri prispevkih se najde 1 krona pomota. Izkazanih je namreč 25.846 tedenskih prispevkov po 24 h s 6202 K 4 h. Pravilna vsota pa je 6203 K 4 h.

Letni računski zaključek leta 1906.

izkazuje tudi napako in sicer bi se moralo glasiti pri prispevkih po 24 h namesto 54 h, pravilno 48 h.

Račun januarja 1907.

Pri prispevkih bi se moralo pravilno navesti 40 h in ne 56 h, pri vpisninah pa pravilno 40 h mesto 20 h.

Februar 1907.

Namesto prispevkov po 48 h je navedeno 56 h. Porodna podpora je izkazana s 392 kronami, po podrobnem računu se je pa izplačalo 376 K, torej 16 K manj.

April 1907.

Pri prispevkih se nahaja 10 h napaka. Vplačani prispevki so izkazani s 5533 K 10 h, pravilna vsota pa je 5533 K 20 h. Ne vjema se izplačana bolniška podpora. Izkazano je, da se je izplačalo na bolniški podpori 1893 K 12 h, po podrobnem izkazu se je pa izplačalo 1933 K 12 h. Tu se jim je pripetila tiskovna pomota, ki jo pa niso popravili.

Majnik 1907.

Pri prispevkih je zaračunanih 8 h premalo.

September 1907.

Dohodki izkazujejo: 28.120 prispevkov znesse 6749 K 80 h, kar znaša 1 K napako v dobro blagajni. Ne vjemata se pa bolniška podpora in podpora porodicam. Bolniška podpora je izkazana z 2111 K 40 h, porodniška podpora s 528 K. Podrobni izkaz pa kaže, da se je izplačalo 2010 K 60 h bolniške in 504 K porodniške podpore.

To so suhe številke. Kaj bodo zdaj rekli rdeči, ne vemo, kakor tudi ne, kako se bodo izgovarjali. Upili bodo, da z upitjem zaglušijo one redke rdeče ljudi, ki še nimajo slepe zaupnosti v rdeče račune.

Naše odposlanstvo pri glavnem ravnateljstvu.

Glavno ravnateljstvo je zaslišalo 8. m. m. odposlaništvo naših članov ottakrinške in rennweške tvornice. V odposlaništvu je bilo osem oseb. Ker ni bil navzoč glavni ravnatelj, je zaslišal naše ljudi dvorni svetnik Neupauer.

Kakor je že to navada ob takih prilikah, so se posamezne zahteve še enkrat obširno utemeljevale. Poleg teh so pa odposlanci še navajali več želja in pritožb, glede na katere je potrebno, da se odpravijo grajane napake.

V deputaciji so bili iz ottakrinške tvornice: tovarišice Lengauer, Majeszky, Schunko, Wimmer in tov. Wasserbock, iz rennweške pa tovarišice: Masaček, Schreckmair in Sponner.

Glede na ureditev plač se je obljubilo, da se do konca leta plače uredi. Dvorni svetnik Neupauer je obljubil, da se bo oziral osobito na kategorije, ki so pri zadnjem izboljšanju manj dobile. Gospa Majeszky je naglašala, da so pač nekateri dobili malo, drugi pa celo nič.

Z ozirom na uvedbo dopusta je izjavil dvorni svetnik, da se mora premagati cela vrsta tehniških ovir, sicer pa leto še ni končano.

Kar se tiče prostega sobotnega popoldneva je menil dvorni svetnik Neupauer, da bi bilo postopalo tobačno delavstvo boljše, ako bi bilo sprejelo predlog glavnega rav-

nateljstva, kar je deloma storilo delavstvo na deželi in je popolnoma zadovoljno. Odposlaništvo je odgovorilo, da delavstvo ni zadovoljno. Po predlogu glavnega ravnateljstva ni tobačno delavstvo nič na boljšem, zato pa delavstvo prej ko slej zahteva popolno prosto sobotno popoldne.

Kar se tiče zahteve o končni ureditvi penziji, se je odgovorilo, da hočejo počakati na predložitev postave o splošnem starostnem in invalidnem zavarovanju, ki se kmalu predloži. S to obljubo delavstvo ni zadovoljno, ker pričakuje, da dobi tobačno delavstvo pošteno lastno starostno preskrbo.

Po glavnih zahtevah se je predlagala vrsta krajevnih želja.

Glede na nov način izdelovanja cigaret je zahtevala gospa Wimmer, naj se zniža zahteva po dovršenem delu, ker delavke ne morejo zmagati, kar zahtevajo od njih.

Za mizarje, izdelovalce zabojev in za pometalke se je zahtevala varnostna obleka.

Delavne razmere nočnih čuvajev naj se že končno uredi. Nemogoče je čuvajem, da svojo nelahko službo še naprej tako delajo, osobito, če pomislimo, da so v dolgi turi 24 ur. Dvorni svetnik pričetkoma tega ni veroval. A dokazalo se mu je, da je res tako. Nočni čuvaj gre namreč že v službo ob 6. zvečer, služba traja do 6. zjutraj. Prosto ima nato do opoldneva (6 ur), nato pa »vleče« službo zopet od 12 opoldne do drugega dne ob 12. opoldne, torej zopet 24 ur. Nato ima 6 ur prosto, potem zopet 12 ur službe, nato 6 ur prosto in zopet 24 ur službe. Nočni čuvaj dela torej v 5 dneh dvakrat 24-urno in trikrat 12-urno službo. V tvornici mora biti pet noči, le vsako šesto noč spi lahko doma. Tudi ima prosto le vsako šesto nedeljo. Nočni čuvaji tudi nimajo nobenega določenega časa za jesti. Morajo se zato menjati in priti na delo eno uro pred določenim časom in dalje ostati v službi, da se lahko nasitijo ostali tovariši. To so slabe službene razmere in le želeli bi bilo, da dvorni svetnik drži, kar je obljubil in da napravi red. Napake zdaj pozna. In te napake so naravnost protipostavne.

× × ×

Posamezne krajevne skupine naše zveze so izročile predstojništvu svoje spomene.

V Švacu zahteva delavstvo, naj se poveča tovarna, da bo mogoče najeti več ljudi. Nadalje se zahteva, naj se v garderobi kuri, da ljudje lahko posuše svojo obleko in da jim ni treba jesti zmrznenega kruha. Nadalje zahtevajo več pravice pri nameščanju na boljša mesta.

V Lincu se zahteva obleka za splošno manipulacijo. Odpravi naj se razvada, da

mora ostati doma tudi »viklerica«, če ostane doma »špinarica«.

V Halleinu se zahteva, naj se pomnoži osebje v pripravilavnicah, ker ne zadostuje dosedanje število. Nadalje se zahteva tedenska plača v »Allgemein« in naj se določi najmanjša dnevna plača s 3 kronami na dan.

V Fürstenfeldu so zahtevali, naj dobe tedensko plačo vsi dninarji, ki so že pet let stalni delavci. Delo, ki je mora opravljati delavstvo v »gedingu« brez plačn, naj se odpravi ali pa plača.

V Celovcu se zahteva boljši material, ker je nemogoče toliko izdelati, kolikor se je izdelalo prej. Strežniki pri »Aufcugu« zahtevajo glede na težje in bolj odgovorno delo višje plače. Dnevna plača znaša zdaj 2 K 40 h in naj se poviša na 2 K 70 h. Tvorniška vrata naj se odpro ob slabem vremenu ob pol 1. mesto tri četrt na 1.

Obrtno nadzorstvo in tobačne tvornice.

Hajenburg.

Obrtni nadzornik je nadziral hajnburško tobačno tvornico dne 22. oktobra. Delalo je 2422 oseb, 1857 delavk in 565 delavcev. Poročilo je velik slavospev na tvornične naprave. Seveda vse pa le ni tako lepo, kakor opisuje obrtni nadzornik. Graja pa le obrtni nadzornik, da še vedno niso v redu pri rezalnih strojih naprave za vsrkavanje prahu. Pri sedmih elektriško gonjenih vzpenjačah so napravljene avtomatiške zatvornice, ki so jih pa delavci sami odstranili.

Nezgod je bilo 32, med katerimi so bile 3 nevarne. V delavnih dvoranah se je pripetilo 7 nezgod, v delavnicah 8, pri transportnih podjetjih pa 14. Dvema osebama je izbito oko, nekega mizarja je pa ranila žaga. Sedem delavk je bilo poškodovanih na prstih.

Porodov je bilo 350. Opoldne počiva delo v Hajenburgu 2 uri (od 11. do 1.). Poročilo trdi, da so se zvišale plače splošno za 5 do 7 odstotkov.

Delavne obleke so se nabavile vsem pri strojih vposlenim osebam, približno 600. Obleka se menja vsak teden.

Linc.

Linško tobačno tvornico si je ogledal obrtni nadzornik 3. oktobra. Delalo je 1033 oseb, med njimi 891 delavk.

Nezgod se je pripetilo 8, padlo je 60 oseb.

Poročilo je drugače kratko.

Hallein.

Halleinsko tobačno tvornico je nadziral obrtni nadzornik 10. oktobra 1907. Priporo-

čal je, naj se zgradi pred kopališčem čakalnica. Delalo je v tvornici 510 oseb, med njimi 463 delavk. Nezgode so se pripetile 3.

Fürstenfeld.

Obiskal je obrtni nadzornik tobačno tvornico v Fürstenfeldu 30. oktobra. Delalo je 2146 oseb, med njimi 1930 delavk.

Obrtni nadzornik je zahteval, naj se vpelje v vseh prostorih elektriška razsvetljava in elektriški promet pri vseh vzpenjačah. Delavnice naj se telefoniško zvežejo. Obolelo je 34 oseb, med njimi 765 delavk. Bolniščina se je izplačala za 22.469 dni, porodov je bilo leta 1906. 296. Na jetiki je obolelo 29 oseb. V allandsko zdravilišče so odposlali 3 osebe. Porodnice smejo zopet na delo šele po šestih tednih. Obrtni nadzornik priporoča, naj si tvornica zgradi lastno kopališče. Pripetilo se je v tvornici 8 lahkih nezgod.

Socialni demokrati in naša spomenica.

Nemški »Tabakarbeiter« seveda ni mogel prezreti spomenice, vložene po naši organizaciji. List je pisal o njej v svoji 22. številki tako, da je prekosil vse dosedanje socialno-demokratske zavijaške umetnosti. Grozno socialno-demokratsko razburjenje dokazuje, kako jim tiči v želodcu naša »Zveza« in pa dejstvo, da ni zgolj na popirju, marveč da tudi uspešno deluje. Saj pa to jezo tudi dobro razumemo. Ni še dolgo, ko so dali sodrugi natisniti neko spomenico, ki so jo morali člani drago kupovati. Kdaj in pa kje so vložili to svojo spomenico, še nihče ne vé. So li to storili skrivaj? Neverojetno to pač nikakor ni tistemu, ki jih dobro pozna. Saj socialni demokrati razkriče vsako malenkost, ki jo, kakor trde, dosežejo za delavstvo.

Zdaj pa pridejo nebodijhtreba krščanski s svojo spomenico, jo celo natisnejo v časopisu, tako da je znana vsakemu članu, vsaki članici in se podajo tudi h glavnemu ravnateljstvu, kjer jo predlože in utemelje.

Kako bi se ne jezili za to višji sodrugi? A kaj naj store? Skličejo shod z sporedom: »Spomenica krščanskih socialcev«. Niso li tudi delavstvu prijazni? A stvar premalo vleče. Zato se pa izpusti iz ljubezni do delavstva v časopisu hud članek, da glavnemu ravnateljstvu ni potrebno ničesar dovoliti!

Pred vsem pravi nemško socialno-demokratsko glasilo, da na dunajski shod 25. septembra niso bili povabljeni vsi člani. Če se očita kaj takega, da so zaupniki slučajno kakšnega prezrli, ko so delili vabila, je tako očitane naravnost podlost.

Na to pa pridejo rdeči s svojo staro lažljivo basnijo, češ, da smo, ko smo obravna-

vali vprašnje o plačah, prepisali prvi del od socialnih demokratov! Zdaj nas pa imajo! Če utemeljujemo kako zahtevo obširno, prepisujemo. Kdo se ne smeja! A najbolj zaruhan sodrug že več ne veruje, da prepisujemo. Včasih je še ta laž vlekla, a zdaj najvnetejši sodrugi ne verujejo več na slepo »Tabakarbeiterju«. Zato se mora nekoliko zavijati. Saj stvar potem veliko bolj vleče! Spomenica navaja, kar se pa tudi izrecno naglašča, nekaj števil po uradnih statističnih razpredelnicah iz l. 1905. in 1907., ker obravnava tudi nezadostno povišanje plač leta 1902. Samoobsebi umevno se je moralo to dokazati s številkami. Kunštni »Tabakarbeiter« pa piše, češ, da krščanski socialci niti ne znajo, da imamo letos že leto 1908. Dokazuje s tem, da je bodisi neveden ali pa brezmejno zloben, s katerim se ne more računati. Spomenica navaja cene po uradnih tržnih poročilih in pristavlja, da so te številke dejansko višje. »Tabakarbeiter« prosi, naj se naznanijo imena onih mesarjev, ki so povišali cene le za 20 vinarjev, medtem ko je najslabše meso za 24 vinarjev dražje. Proti neumnosti se bore celo bogovi zaman, to je stara resnica, kakor tudi, da pametnim razlogom niso bili, niso in ne bodo nikdar dostopni rdeči časnikarski mazači.

Kratko hočemo razložiti nekaj iz naše spomenice, da se popolnoma razvidi nagota rdečih lažij.

Vsa povišanja od l. 1902. do 1908. so zvišala dohodek mesečno približno za 7 K. Ostanemo pri povprečnem povišanju, kakor ga navaja spomenica za enaki mesec dveh let. Če pa računamo za vsako rodbino na leto povprečno mesečno:

6 kg mesa velja več	K 1'20
10 kg prikuhe in sočivja več	» 1'50
100 kg premoga več	» 0'28
stanovanje se je podražilo za	» 4'00

Vsota . . . K 6'98

Navedli smo le štiri stvari in navedli uradne številke. Smo li trdili, da drugega delavstvo ne rabi? Navedli smo le nekaj števil, ki pa dokazujejo že same zase, kako potrebno da je uspešno izboljšanje plač in da si mora delavstvo pritrgati na škodo zdravju. Vsak pravičen človek bo priznal, da smo pošteno zastopali korist tobačnega delavstva. Nihče nam ne more ničesar očitati. Le družba, ki živi od tega, da hujska delavstvo proti delavstvu, ki je ni sram, da za to zahrbtno napade pred odločitvijo delavstvo, mora tako nastopiti, kakor je to storil »Tabakarbeiter«.

List kriči: »Za znižanje delavnega časa so našli le nekaj besedi «in na »kratke besede« se sklicujejo na plačan dopust«. Priznamo: socialno-demokratska spomenica je

daljša od naše. A po našem mnenju je moral prespati dolgo časa »Tabakarbeiter« ali pa vedoma laže. Objavili smo dolgo vrsto član-
kov, ki so obširno razmotrivali zahteve to-
bačnega delavstva. Če bi bili delali tako, ka-
kor socialni demokrati in bi to, kar smo ob-
javljali v listu, tudi vse sprejeli v spomenico,
bi bila pač bolj dolga. Ker pa znamo, da čita
tudi glavno ravnateljstvo delavske liste, smo
to opustili. S samimi besedami delavstva ne
bomo rešili! Če so z besedami zadovoljni
socialni demokrati, je to njihova stvar.

Sama zavist je, če se norčuje »Tabak-
arbeiter« iz zahtev, ki so krajevnega pome-
na. Jeza dokazuje, da vzorna rdeča organi-
zacija glede na krajevne zahteve ni storila
ničesar. Če pa vpraša, koliko vrstic smo po-
rabili za prejemalke in nočne čuvaje, pa
vprašamo njega, koliko vrstic so pa rdeči
letos za to porabili.

»Tabakarbeiter« pravi, da bi veliko čla-
nov izstopilo iz naše »Zveze«, ko bi že ne bili
toliko vplačali. Seveda, to je le pobožna
rdeča želja! Verujemo, socialni demokrati
bi bilo všeč, ko bi naši izstopali. Saj če eden
izstopi, zmagoslavno vpijejo in kriče, da so
izstopile stotine! Če bi šlo tako, kakor želé
rdeči, bi kmalu ne obstojala več naša »Zve-
za«. Ker pa naša »Zveza« lepo napreduje,
pa rdeči že več ne znajo, kaj bi v svoji jezi
storili. Zato pa rdeče ovčice ne opazijo, ka-
ko da izstopajo člani iz njihove organiza-
cije. Saj je leta 1907. izstopilo 1264 članov iz
rdeče socialno-demokratske zveze! Rdeči ne
stoje tako sijajno kakor kriče, zato pa ume-
vamo njihovo jezo in da se v boju proti nam
poslužujejo najpodlejših sredstev.

× × ×

V tej zadevi se piše iz Celovca:

Kjer se nahaja izven socialne demokra-
cije dobra volja pomoči težko borečemu se
delavstvu vsake kategorije, iz ljubezni do
dobre stvari, takoj se javijo socialno-demo-
kraški trobentači in trobijo ogenj v svet,
češ, le mi imamo pravico, da zastopamo de-
lavstvo, vsi drugi se pa le igrajo z delav-
stvom. Rdeči delavski prijatelji zaradi pri-
spevkov ne razumejo, da so še ljudje na sve-
tu, ki žrtvujejo svoj prosti čas, da svetujejo
in pomagajo delavstvu, ki se mu gnjusi so-
cialno-demokratsko delovanje in se je posta-
vilo na lastne noge, da se bori za svoj ob-
stoj.

Zato se ne sme čuditi, da maže čast
organizaciji krščanskega tobačnega delav-
stva v Celovcu in da mene, ki sem zdaj ne-
plačani tajnik te krajevne skupine, ki ji žrt-
vujem svoj prosti čas, napada kot moža, ki
se igra z delavskimi koristmi in nekaj žvep-
lja delavstvu.

Jako nedolžno vprašanje, rdeči lisjak,
kdaj li je stavilo krščansko delavstvo svoje
zahteve.

Gotovo obiskuje nevednež govorniški
tečaj sodruginje Freundlich in boleha na
možganih ali pa misli, da živi še v minulem
stoletju.

Našteti hočem in obnoviti, kaj se je od
krščansko-socialne strani storilo letos za
tobačno delavstvo:

Ne kak sodrug, marveč krščansko-so-
cialni državni poslanci Kunschak, Anderle in
Fuchs so bili 27. marca 1908. pri glavnem
ravnatelju, kjer so se zavzeli za koristi to-
bačnega delavstva in ga vprašali, kako stoji
vprašanje glede na prosto sobotno popolu-
dne, na plačani dopust, o ureditvi službe
nočnih čuvajev, in kaj je z ureditvijo pen-
zije. Še prej, dne 7. januarja 1908. je bila
glede na navedena vprašanja delavska de-
putacija pri glavnem ravnatelju. Kako se
more trditi, da smo zamudili osem mesecev?
Zapiši si za ušesa, da so krščansko-socialni
poslanci storili za tobačno delavstvo več,
kakor če čita kak višji sodrug v zbornici
kako posebno izdajo »Tabakarbeiterja«.

Poslanec Korošec je v proračunskem
odseku ob postavki tobak nastopil za zahte-
ve tobačnega delavstva na podlagi spome-
nic. Zahteval je definitivno nameščenje po
enoletni začasni službeni dobi in stopnjujoče
izboljšanje plače z ozirom na službena leta.
Zahteval je tudi, naj se izvede trajna uredi-
tev provizij in da se morajo ozirati tudi na
vdove in na sirote !!! Njegovi predlogi so
bili tudi sprejeti.

Socialno-demokratski backi so seveda
molčali in ga celo napadali. Zato so mu pa
sledili in zdaj bi radi osleparili javnost, češ,
da so oni naprej korakali. Nova bolezen,
kuga, grozi socialni demokraciji: kužna or-
ganizacijska zavist!

Člankar trdi, da so krščanski delavci že
večkrat zahrbtno napadli delavstvo v boju
in preprečili, da so se izpolnile zahteve. Z
imeni vun, plemeniti vitez! Le z imeni vun!
Zapomni si pa, da so ravno socialni demo-
krati že večkrat zahrbtno napadli krščan-
sko-socialno delavstvo v boju.

Če pa hočeš imeti na razpolago seznam
še živčih socialno-demokratskih štavko-
kazov, dvajsetkrat daljši, kakor je tvoj pust
članek, se lahko postreže!

Ako ste pa kaj dosegli za delavstvo, je
bilo to vaša dolžnost, ker za to ste plačani.
Vaša delavstvu storjena hudodelstva so tako
velika, da so v primeri ž njimi vaša dobra
dela le malo zrnice.

Če stavi krščanska tobačna delavska
organizacija zahteve, to prav nič ne briga
tebe in tvojih ljudi. Prepričan bodi, da se tudi
mi ne brigamo za nje. Zato pa tudi nisem
govoril na shodu niti besedice o tvoji orga-
nizaciji, ki bi ti povzročala glavobol, ker
imame več drugega dela kakor pa da govo-
rim o tem, kar je gnilega.

Koristi naše organizacije zastopajo mo-
že, ki jim nisi vreden, da jim odvežeš jer-
mena. Sploh pa zato, kar še ni doseženo, ni
nikakor prepozno, in če se doseže ena stvar,
se mora stremeti za tem, da se doseže druga.

Ako se pa bahaš z množico, ki je nako-
pičena v vaši organizaciji, znaj da se v veliki
množici najraje pripeti nesreča. Kdo pa ve,
koliko jih je v tvojih vrstah samo še iz stra-
hu, ker vaša zastava je omadeževana.

Povsod se krha pri tvoji stranki. Ljudje
zaslepljeni, po mamljivih puhlicah počasi iz-
pregledujejo in zapuščajo s kletvijo rdečo
vojsko.

Na Vašem zadnjem shodu ste kričali,
kje da so nasprotniki in kje da sem jaz. To
ste lahko storili, ker nasprotnikov niste va-
bili na shod in jih zato tudi ni bilo nanj. La-
žete pa, ko to sodite, da vaših lažij nihče ne
ovrže. Vi tako mislite, da nasprotnik niti
človek ni, marveč igrača, s katero se lahko
lopovski igrate. Stotine in stotine vaših s
kričanjem zaduši vsakega nasprotnika, če
se mu ne pripeti še kaj hujšega.

Jako slaba je pri vas govorniška svo-
boda tudi tam, kjer jo zagotavljate. Pri Sand-
wurtu ste zagotavljali govorniško svobodo,
a meni niste dali besede. — Kadar boste po-
znali abecednik dostojnosti, vas gotovo ob-
iščemo, da vam dokažemo, kar nas mora lo-
čiti dokler ne ubije pravica vaše oholosti.

G. Blasi,

tajnik celovške krajevne skupine.

Ljudsko zavarovanje.

I tobačno delavstvo mora biti poučeno o dolo-
čilih nameravanega zavarovanja v Avstriji. Zato
objevljamo vladno utemeljitev dotične postave.

Predloga obsega novo kodifikacijo dosedanjega
zavarovanja delavcev bolniškega zavarovanja in za-
varovanja proti nezgodam) nadalje zavarovanje o-
nemoglih delavcev in končno starostno zavarovanje
delavcev in samostojnih oseb (malih posestnikov,
malih obrtnikov in kupčevalcev na drobno). Za vse
te stroke socialnega zavarovanja se postavi skladen
organizem, kakršen v enaki enotnosti še ni bil ustvar-
jen v nobeni državi.

Starostno zavarovanje in zavarovanje za o-
nemoglost je zgrajeno v bistvenem na skupnem delo-
vanju samopomoči in državne pomoči. Pri delavcih
se pritegujejo vrhu tega delodajniki k dajatvam, ka-
kršne so dajatve delavcev. S tem se zakonito izreka
njihova dolžnost, da prispevajo za zagotovitev bo-
dočnosti svojih delavcev.

Skrb zakona se razteza na bolniško zavarovanje
in zavarovanje proti nezgodam, potem pri delavcih
na zavarovanje zoper onemoglost in pri delavcih ter
samostojnih oseb na starostno zavarovanje. V
zakonu se potemtakem enotno združuje celo socialno
zavarovanje, kakor ustreza to njegovemu značaju so-
cialne varstvene uredbe.

Bolniško zavarovanje.

Dolžnost bolniškega zavarovanja
se je raztegnila približno na vse mezdne delavce,
potem na delavce na domu in posle. Vzprijem kme-

tijskih in gozdarskih delavcev (in ne samo poslov)
se je podal iz potrebnosti, da se z zenačo kmetij-
skih delavcev z industrijskimi delavci uspešno pobija
oškodovanje kmetijstva, ki se povzroča s tem, da
vse beži s kmetov. Za to so se v pretežni večini
izrekli tudi zastopniki kmetijstva — seveda so zdru-
žili s tem zahtevo, da postanejo tudi zemljiški po-
sestniki deležni dobrot starostnega zavarovanja.

Dajatve

bolniškega zavarovanja so znatno zvišane s tem, da
se je doba bolniške podpore od 20 tednov raztegnila
na eno leto. S tem, da se boleznina ne odmerja več
na podstavi »v okraju običajne« dnevnice mezde,
temveč po pripadnosti k mezdному razredu, se de-
lom zvišujejo denarne dajatve blagajnic. Dosedanja
podpora porodnic se izpopolni v izdatno varstvo
mater. Zdravniško vprašanje se natanko na novo
ureja.

Avtonomija bolniških blagajnic.

torej odločilni vpliv delavcev na upravo, glasovno
razmerje dveh tretjin delavcev k eni tretjini podjet-
nikov, ostane neizpremenjeno. V varstvo manjšin se
vzprejema proporcionalni volivni sistem. Dosedanja
blagajniška organizacija v okrajne, obratne, zadružne,
društvene bolniške blagajnice in bolniške blagajnice
bratovskih skladnic se ohranja v moči. Cela vrsta
določil je naperjena zoper pritlikave blagajnice, ki
niso sposobne mnogo storiti.

Zavarovanje proti nezgodam.

Ob reformi in izpopolnitvi socialnega zava-
rovanja se je moralo rešiti nujno vprašanje finančnega
saniranja zavarovalnic proti nezgodam.

Dosedanje izkušnje v Avstriji kakor v Nemčiji
govore za to, da se ohrani v moči postopek zala-
ganja z glavnico. Težko pa bi bilo brezpogojno za-
kazati, da se plačajo pri različnih zavodih doslej
nastali primanjkljaji s primernim zvišanjem pri-
spevkov. Načrt hoče marveč omogočiti, da se v ta
namen določeni dodatni prispevki odlagajo tako dolgo,
da je pomnožitev dohodkov neizogibna, ako naj se
ne načne imovina zavoda. Dotlej naj se dohodki
kontingentirajo tako, da skupno breme zneskov za-
varovanja proti nezgodam, ki jih plačuje na leto
industrija, narašča le v razmerju stopnjevanja cele
mezdne vsote.

Dajatve se torej v bodoče ne bodo preračunale
po skupni vsoti mezd podjetja, temveč zavarovalni
prispevki se bodo ločeno preračunali in pobirali od
vsakega posameznega zavarovanega delavca, ki je
v razvidnosti pri okrajnem uradu.

Važna izprememba glede prispevanja je v tem,
da izreka načrt zakona, da odpade desetodstotni pri-
spevek delavcev, tako da bi bilo bremena zava-
rovanja proti nezgodam v bodoče nositi edino le po-
djetnikom.

Zavarovanje za onemoglost in starostno zavarovanje.

Splošna načela.

Za rešitev problema zavarovanja za onemoglost
in starostnega zavarovanja delavcev je vlada v
letu 1904. izročila javnosti »program«, o katerem se
je izjavila cela vrsta interesentov. Zlasti po reformi
volivne pravice za državni zbor pa se je pojavilo
gibanje, ki terja, da se delavsko zavarovanje razširi
v socialno zavarovanje. Vlada se ni mogla upirati
tem željam, ker izvira stremenje po starostnem za-
varovanju in zavarovanju za onemoglost iz razmer,
ki niso izključno lastne industrijskemu delavstvu,
temveč se nahajajo povsem splošno pri gospodarsko
slabejših slojih. Nikakega dvoma ni, da se potreba,
skrbeti za stare dni, ne omejuje na nesamostojne
osebe, ki so navezane na mezdo ali plačo, temveč
da je ta potreba razširjenjša, ki obsega tudi vse
tiste samostojno pridobivajoče osebe, ki svoj pogla-
vitni dohodek ne dobivajo iz glavninskih donosov.

temveč iz osebnega dela in sò po svojem celem življenju enake mezdnemu delavstvu.

Seveda se je bilo treba ob privzetju samostojnih oseb ozirati na njihove posebne, od razmer delavstva različne razmere, in zato ni moglo nastopiti v vseh oziirih enako ravnanje. V prvi vrsti je morala nastopiti ta enakovrstnost pri državnem prispevku, ker ga daje država brez vsake protidajatve. Dajati ga je k vsaki renti brez izjeme v enaki izmeri.

Daljnja enakost se nanaša na občo dolžnost zavarovanja. Izkušnje dokazujejo, da ima uspeh le prisilno zavarovanje.

Razmere delavstva so od razmer samostojnih oseb različne v toliko, da stoji pri delavstvu v ospredju zavarovanje za primer onemoglosti. Delavec, ki je navezan edinole na mezdni dohodek, obrabi polagoma svojo delavno moč in mora potemtakem v najčehših primerih že pred časom iskati preskrbe. Zavarovanje na starostno rento je pri njem večinoma brezuspešno, ker starosti, v kateri se prisodi taka renta, po navadi ne doseže več kot aktiven delavec. Izkušnje, ki so se opazovale v nemški državi, so dokazale to dejanstvo in zato so ob reformi zakona o zavarovanju za onemoglost in starostnem zavarovanju v letu 1899. ta zakon imenovali zakon o zavarovanju za onemoglost.

Pri samostojnih osebah pa stoji pravica do preskrbe v starosti vsekako v ospredju. Obrtnik ali kmetovalec, ki posveča polno moč svojega življenja izvrševanju svojega opravila, obdelovanju svojega zemljišča, hoče imeti nado, da bo mogel počivati, ko doseže določeno starost, ne da bi bil navezan na podporo svojcev ali da bi bil v nadlego preskrbi ubožcev.

Ne gledé na to bi bilo pri gospodarsko samostojnih osebah tehniško jedva mogoče dognati onemoglost. Varna poizvedba, kdaj je obrtni ali kmetijski podjetnik vsled popuščanja svoje fizične delavne moči v nevarnosti gledé svojega obstanka, bi ne bila izvršljiva. Zaradi tega je pri samostojnih osebah polagati glavno važnost na starostno zavarovanje.

Še druga okolnost govori tudi zoper zavarovanje samostojnih oseb za onemoglost. Statistična preiskava sestavka po starosti kaže, da je pri samostojnih osebah zavarovalno-tehniško znatno neugodnejši, nego pri delavcih. Mlajši starostni razredi so namreč pri samostojnih osebah zasedeni mnogo slabše, višji pa mnogo močnejše. Zavarovanje samostojnih oseb za onemoglost bi torej povzročilo preveliko zvišanje stroškov.

Na drugi strani se je na ta moment, na prehod nesamostojnih k samostojnim poklicem, ob uredbi zavarovanja ozirati v veliki meri. Zakaj ta prehod, to prestopanje od nesamostojnosti k samostojnosti naj se ne otežuje, temveč nasprotno pospešuje. Iz tega se podaja potreba združiti samostojne osebe in delavce v enotni zvezi in v enem krogu rizikov tako da delavec ob prehodu k samostojnosti enostavno nadaljuje zavarovalno razmerje. On izgubi sicer pričakovanje rente za onemoglost in ostane omejen na starostno rento. Časi prispevanja, ki jih je prebil kot nesamostojna oseba, pa se mu vračunijo v polni meri.

Starostno zavarovanje in zavarovanje za onemoglost zagotavlja naslednje

rente in dajatve:

Delavec dobi z dovršenim 65. letom starosti starostno rento. Ako onemore pred tem časom, dobi rento za onemogle. Samostojna oseba dobi v enaki starosti (65) starostno rento.

Višina rente za onemoglega ali starostne rente je odvisna od dobe in višine vplačevanja. Zaostalim se dovoli enkratna glavnična odpravnina. Nadalje

bodi pripomnjeno, da se ženskim zavarovancem, ako se poročé, vrne polovica za nje vplačanih prispevkov.

(Da'je prih.)

„Abstinent“

vabi na svoje redne tedenske sestanke, ki se vrše vsak četrtek ob 6. uri zvečer v prostorih „S. K. S. Z.“.

„S. K. S. Z.“

opozarja na svoje prireditve v letošnjem zimskem tečaju. Delavstvo se vabi, naj se obilno udeležuje prireditev „S. K. S. Z.“

V ponedeljek ob 8 uri bo poučeval g. dr. M. Opeka laščino.

V torek ob pol 8. uri dramatična šola. Poučeval bo g. Urbančič.

V sredo ob 8. uri pevška vaja mešanega zbora „S. K. S. Z.“. Poučuje gosp. katehet Čadež. Ob isti uri pouk v stenografiji. II. tečaj. Poučuje g. urednik Klemenčič.

V četrtek ob 8. uri diskuzijski večer o socializmu. Diskuzijske večere vodi g. prof. E. Jarc. Ob isti uri pouk v stenografiji. I. tečaj. Poučuje g. urednik Klemenčič.

V petek ob 8. uri pouk v knjigovodstvu. Poučuje g. Iv. Podlesnik.

V soboto ob 8. uri pouk v angleščini. Poučuje g. dr. L. Lenart. Ob 9. uri pouk v ruščini. Poučuje g. dr. L. Lenart.

Naslovi načelnikov naših krajevnih podružnic.

Bave: Johann Dröbler, Troppauerstraße 48.

Fürstenfeld: Ferdinand Stebl, Obersbachgasse 77.

Hainburg: Josef Höchstatter, Landstraße 293.

Hallein: Julie Hochbrucker, Hallein.

Celovec: Mici Ruttner, Neue Weltgasse 7.

Ljubljana: Mici Blejcek, Mestni trg 10.

Linc: Karl Kastner, Lustenau 310.

Novi Tišin: Franc Schneider, Mühlgasse 52.

Sacco: Marie Pedri, Sacco, Südtirol.

Schwaz: Thomas Steinacher, Kirschenallee 473.

Sternberg: Emilie Till, Römerstädterstraße 39.

Dunaj — Ottakring: Josef Wasserböck, XVI., Thaliastraße 123.

Dunaj — Rennweg: Amalie Masaček, XI., Hauptstraße 37.

Cvitava: Marie Treitner, Melzgasse 198.